

සීගිරි - දඹුලු ප්‍රදේශයේ
පබ්බත විහාර

PABBATA VIHARA

of the

SIGIRIYA - DAMBULLA REGION

චච්.සී. ප්‍රියාන්ත ගුණවර්ධන

H.D. PRISHANTA GUNAWARDHANA

කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ පුරාවිද්‍යා පශ්චාත් උපාධි ආයතනයේ
දර්ශනපති විභාගය සඳහා
ඉදිරිපත් කරන ශාස්ත්‍රීය පර්යේෂණ නිබන්ධය - 1995

This thesis is submitted to
The Postgraduate Institute of Archaeology
University of Kelaniya, Sri Lanka
for the Master of Philosophy Degree - 1995

TH 003

10969

පවුන (සිංහල)	1
පවුන (ඉංග්‍රීසි)	v1
උපකාරානුස්ථාන (සිංහල)	x
උපකාරානුස්ථාන (ඉංග්‍රීසි)	x1
සාරාංශය (ඉංග්‍රීසි)	x11
සැලසුම් නාමාවලිය (සිංහල)	xv
ජායාරූප නාමාවලිය (සිංහල)	xv11

<u>පළමුවන පරිච්ඡේදය - හැඳින්වීම</u>	1
1.1 පර්යේෂණ අරමුණ හා අවකාශය	5
1.2 පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය	7
1.3 සූර්ව පර්යේෂණ	9
1.4 පිහිටීම	12
1.5 භෞතික පරිසරය	13
1.6 චෙතිහාසික පසුබිම හා කාලනිර්ණය	16

<u>දෙවන පරිච්ඡේදය - පව්ඛන විහාරාරාම</u>	22
<u>2.1 සීගිරිය පව්ඛන විහාරාරාමය</u>	34
2.1 (1) පිහිටීම	34
(11) භෞතික පරිසරය	34
(111) චෙතිහාසික පසුබිම	35
(1v) සූර්ව පර්යේෂණ	38
(v) පව්ඛන විහාරාරාම සැලැස්ම සහ ගොඩනැගිලි පිළිබඳ විස්තරය	39
(v1) පව්ඛන විහාරාරාම ප්‍රධාන සැලැස්මට අයිති ගොඩනැගිලි	41
(ච) ස්තූපය	
(ඞ) බෝධිධරය	
(ඞ) පිළිවගෙය	
(ඞ) උපෝසථධරය	

<u>2.2 පිටුරොගල පබ්බත විහාරාරාමය</u>	48
2.2 (1) පිහිටීම	48
(11) භෞතික පරිසරය	48
(111) චේතිහාසික පසුබිම හා කාලනිර්ණය	48
(1v) පූර්ව පර්යේෂණ	50
(v) පබ්බත විහාරාරාම සැලැස්ම සහ ගොඩනැගිලි පිළිබඳ විස්තරය	51
(v1) පබ්බත විහාරාරාමයේ ප්‍රධාන සැලැස්මට අයිති ගොඩනැගිලි	55
(ච) ස්තූපය	
(බී) බෝධිසරය	
(සී) පිළිවගෙය	
(ඪී) උපෝසථසරය	
(ඊ) සහා ගොඩනැගිල්ල	
<u>2.3 රාමනැලේ පබ්බත විහාරාරාමය</u>	61
2.3 (1) පිහිටීම	61
(11) භෞතික පරිසරය	61
(111) චේතිහාසික පසුබිම සහ කාලනිර්ණය	62
(1v) පූර්ව පර්යේෂණ	64
(v) පබ්බත විහාරාරාම සැලැස්ම සහ ගොඩනැගිලි පිළිබඳ විස්තරය	64
(v1) පබ්බත විහාරාරාමයේ ප්‍රධාන සැලැස්මට අයිති ගොඩනැගිලි	66
(ච) ස්තූපය	
(බී) උපෝසථසරය	
(සී) පිළිවගෙය	
(ඪී) උපෝසථසරය	
(ඊ) සහා ගොඩනැගිල්ල	

<u>2.4 කළුබිඳු පොතෙහි පවිත්‍රවිභාජනවල</u>	68
2.4 (1) පිහිටීම	68
(11) භෞතික පරිසරය	68
(111) චේතනාමය පසුබිම සහ කාලනිර්ණය	69
(1v) පූර්ව පර්යේෂණ	72
(v) පවිත්‍ර විභාජනවල සැලැස්ම සහ ගොඩනැගිලි පිළිබඳ විස්තරය	72
(v1) පවිත්‍ර විභාජනවල ප්‍රධාන සැලැස්මට අයිති ගොඩනැගිලි	77
(ච) ස්තූපය	
(ඞ) බෝධිසරය	
(ඤ) පිළිවගෙය	
(ඞී) උපෝසථසරය	
<u>2.5 වැණික්දෙන පවිත්‍ර විභාජනවල</u>	86
2.5 (1) පිහිටීම	86
(11) භෞතික පරිසරය	86
(111) චේතනාමය පසුබිම සහ කාලනිර්ණය	87
(1v) පූර්ව පර්යේෂණ	88
(v) පවිත්‍ර විභාජනවල සැලැස්ම සහ ගොඩනැගිලි පිළිබඳ විස්තරය	89
(v1) පවිත්‍ර විභාජනවල ප්‍රධාන සැලැස්මට අයිති ගොඩනැගිලි	94
(ච) ස්තූපය	
(ඞ) බෝධිසරය	
(ඤ) පිළිවගෙය	
(ඞී) උපෝසථසරය	
(ඞී) සභා ගොඩනැගිල්ල	

2.5	සමස්ත පරිච්ඡේද විභාජනාවලය	102
2.6	(1) පිහිටීම	102
2.6	(1.1) භෞතික පරිසරය	102
2.6	(1.1.1) චෙතිහාසික පසුබිම සහ කාලනිර්ණය	102
2.6	(1.1.1.1) චෙතිහාසික පසුබිම සහ කාලනිර්ණය	103
2.6	(1.1.1.2) උරුම පර්යේෂණ	108
2.6	(1.1.1.3) පරිසර විභාජනාව සැලැස්ව සහ ගොඩනැගිලි පිළිබඳ විස්තරය	109
2.6	(1.1.1.4) පරිසර විභාජනාව ප්‍රධාන සැලැස්වට අයිති ගොඩනැගිලි	111
2.6	(1.1.1.5) ස්තූපය	111
2.6	(1.1.1.6) බෝධිඝරය	111
2.6	(1.1.1.7) පිළිවගෙය	111
2.6	(1.1.1.8) උපෝසථඝරය	111
2.7	වල් අස්න පරිසර විභාජනාවලය	116
2.7	(1) පිහිටීම	116
2.7	(1.1) භෞතික පරිසරය	116
2.7	(1.1.1) චෙතිහාසික පසුබිම සහ කාලනිර්ණය	117
2.7	(1.1.1.1) චෙතිහාසික පසුබිම සහ කාලනිර්ණය	117
2.7	(1.1.1.2) උරුම පර්යේෂණ	117
2.7	(1.1.1.3) පරිසර විභාජනාව සැලැස්ව සහ ගොඩනැගිලි පිළිබඳ විස්තරය	117
2.7	(1.1.1.4) පරිසර විභාජනාව ප්‍රධාන සැලැස්වට අයිති ගොඩනැගිලි	118
2.7	(1.1.1.5) ස්තූපය	118
2.7	(1.1.1.6) බෝධිඝරය	118
2.7	(1.1.1.7) පිළිවගෙය	118
2.7	(1.1.1.8) උපෝසථඝරය	118

2.8 කිරලැස්ස පබ්බත විහාරාරාමය xi 123

2.8 (1) පිහිටීම xii 123

(11) භෞතික පරිසරය xiv 123

(111) චෛතිශාසික පසුබිම සහ කාලනිර්ණය xv 124

(1v) සූර්ව පර්යේෂණ xvii 124

(v) පබ්බත විහාරාරාම සැලැස්ම හා ගොඩනැගිලි පිළිබඳ විස්තරය 124

(v1) පබ්බත විහාරාරාම ප්‍රධාන සැලැස්මට අයිති ගොඩනැගිලි 125

1.1 Objectives and Scope of the Study 5

1.2 Research Methods 7

1.3 Previous Research 9

1.4 Locations 12

1.5 Physical Environment 13

තුන්වන පරිච්ඡේදය - ප්‍රධාන නොවන සැලැස්මට අයිති අධ්‍යාපන ගොඩනැගිලි 128

3.1 ආවාස ගොඩනැගිලි 129

3.2 වෙනත් ගොඩනැගිලි 199

හතරවන පරිච්ඡේදය - වාස්තුවිද්‍යා කලාත්මක නිර්මාණ 209

4.1 සූජාසන 209

4.2 බුර්ති සිතුවම් හා වෙනත් කලා නිර්මාණ 216

පස්වන පරිච්ඡේදය - සැසඳීම - Major structures 251

5.1 සීගිරිය - දඹුල්ල පබ්බත විහාරාරාම සැලැස්ම 251

5.2 වෙනත් පබ්බත විහාරාරාම සමග සැසඳීම සහ ප්‍රාදේශික සම්බන්ධතා 257

5.3 පබ්බත විහාරාරාම සැලසුම් වර්ගීකරණය 267

හයවන පරිච්ඡේදය - සමාලෝචන සහ නිගමන 285

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය 299

සැලසුම් 314

චිත්‍ර සහ ඡායාරූප